

26.68x33.08	1/2	62	עמוד	ישראל היום!	30/07/2021	78223968-5
מרכז שניידר לרפואת ילדי - 83321						

אנשים טובים

יפעת ארליך

62 יפעת ארליך אנשים טובים
 "התחלנו כאן שניים, והיום אנחנו מחלקה אדירה של 24 מרדימים, כולם כמו ילדיי". ד"ר יעקב כץ נפרד

"טיפלתי בן שלי, ששכב על הכביש, ונשבעתי שאקדיש את חיי להצלת ילדים"

הוא היה חלוץ בארץ בתחום הרדמת ילדים בניתוחים, גידל דורות של מומחים ונודע כ"מרדים האגדי" ● עכשיו ד"ר יעקב כץ פורש מביה"ח **שניידר** כשאלפי ילדים חבים לו את חייהם - בדיוק כפי שנשבע ליד בנו

שלו היה להפוך לאיש טיפול נמרץ והרדמה, אבל גם להגשים את שבועתו. "כשסיימתי את ההתמחות, החלטתי לעשות תת-התמחות בהרדמת ילדים. התחום הזה בארץ היה ממש בתחילת הדרך. כולם הרדימו גם מבוגרים וגם ילדים. מייד כשנכנסתי לתחום התאהבתי בו". את ההתמקצעות בהרדמת ילדים עשה מעבר לים, באחד מכתי החולים המפורסמים בעולם - Royal Children's Hospital Melbourne Australia. שם גם פגש את המנטור שלו, ד"ר קסטנר בראון, מומחיה בהרדמת ילדים שהיה הראשון שפרסם ספרות מקצועית בתחום. כששכב ארצה, ניסה כץ להידמות למורה האידיאלי שלו, באופן שבו טיפח את הדור הבא של מרדימי הילדים.

"הגעתי ל**שניידר** לפני 28 שנים, כשחדר הניתוח הזה היה ריק. היו רק הקירות", הוא נזכר ומביט סביבו על חדר הניתוח העמוס בציוד רפואי. "הייתי צריך להתחיל מאפס ולהקים את מחלקת הרדמת הילדים הראשונה במדינת ישראל. הייתי אז צעיר יחסית, בן 37. לקחת אחריות כזאת על הכתפיים, זה אתגר לא קטן. התחלנו כאן שני מרדימים, והיום אנחנו מחלקה אדירה של 24 מרדימים, כולם כמו הילדים שלי, גידלתי אותם והם פרי עבודתי", הוא אומר בגאווה אבהית.

לצד הקמת המחלקה עצמה, מפעל חייו של ד"ר כץ היה לייסוד השתלמות עמיתים בהרדמת ילדים לרופאים צעירים בארץ ובחור"ל. "שניידר הוא מקום אידיאלי בשביל זה. כשהמחלקה התחילה להתפתח, הקמתי את המפעל הזה. עד עכשיו הגיעו **שניידר** 21 מרדימים צעירים מיותר מ-15 מדינות, שהשתי למו במשך יותר משנה בהרדמת ילדים, והיום הם שגורים של מדינת ישראל.

"בנוסף, הקמתי גם השתלמות עמיתים בהרדמת ילדים לרופאים ישראלים שלמדו רפואה בארץ. גם כאן מדובר ב-21 מרדימים צעירים שהגיעו אלינו מ-14 בתי חולים שונים. היום אני מסתובב בכנסים בארץ ובחור"ל, ואני פוגש את 'הילדים שלי' שעשו את ההתמחות אצלנו.

"זה באמת מחמם את הלב. אתה מרגיש מוקף באנשים מוכרים שמפיצים את התורה של הרדמת ילדים בכל העולם. הם כולם אנשים מקצועיים בצורה בלתי רגילה, ואני מניח שהצלחתי להחזיר

הוא נשוי למרים (67), רופאה שמנהלת את מכון הרנטגן בבית החולים קפלן, אב לארתור (42) ולאורנה (38) וסב לארבעה נכדים. מאחורי גבו, במי סדרונות בית החולים, מכנים אותו "מרדים הילדים האגדי של שניידר".

בטייטל הרשמי היה עד לאחרונה מנהל מחלקת הרדמה והתאוששות במרכז **שניידר** לרפואת ילדים. לפני כשבוע יצא לפנסיה. פרישתו לגמלאות לוותה ברעש תקשורת, הודות לסרטון שהופץ ברשת והגיע גם לפריים טיים, שבו צוות חדר הניתוח נפרד ממנו בריקוד סוער לצלילי הלהיט "נומה נומה יח", מ-2003.

"הריקוד הזה היה הפתעה נהדרת. זה שיר שמח מאוד שהיה לפני 15 שנה מאוד פופולרי גם בחדרי נות ישראליות. אני חושב שהם בחרו דווקא אותו כי הוא ברומנטית".

כץ עלה ארצה מרומניה ב-1982, כשהיה בן 27, אחרי שסיים את לימודי הרפואה. הוא עשה שנת סטאז' ואחר כך התמחות בהרדמה בסורוקה. החלום

זאת היתה עוד משמרת שגרתית במד"א. ד"ר יעקב כץ היה אז עדיין רופא מתמחה. צוות החירום, והוא בתוכו, זינק לאמבולנס מייד כשהגיע לדיווח על פצוע כתאונת דרכים. כץ לא שם לב לכתובת המדויקת, ורק כשהגיעו למקום זיהה שהיעד לטיפול נמצא סמוך מאוד לביתו.

בוירה עצמה הבחין בילד פצוע, שוכב כשפניו אל הכביש, ומיהה, כהרגלו, להגיש לו טיפול ראשוני. רק כשהפך את הילד על גבו זיהה לחדרתו שמדובר בכנו ארתור, אז בן 8, שהיה בלי נשימה וכלי דופק. רכב פגע בו פגיעה ישירה כשהיה בדרך להוציא את אחותו מהגן.

"למרות הזעזוע שלי כאבא, אני חושב שפעילי תי כרופא סביר ועשיתי החייה וכל מה שנדרש", משחזר כץ (67), כששרידי מבטא רומני מתגלגלים על לשונו. "הוא היה על סף איבוד חיים. זה היה רגע מכוונן בחיים שלי. נשבעתי אז שאקדיש את חיי להצלת ילדים".

בהם את אהבת המקצוע ואת ההכרה שלהיות מרדים ילדים זה קצת יותר מלהיות רופא רגיל".

כשאני מנסה להבין מה מייחד את תחום הרדמת הילדים, זיק נדלק בעיניו של כץ, ודיבורו הנינוח והמתון כמו מתעורר לחיים. "מי ששומר על חייו של הילד הוא המרדים. זה מזור שבדרך כלל הורים מחפשים מנתח מקצועי ולא עסוקים בשאלה מי יהיה המרדים. זו אולי אחת הבעיות של תהילת המקצוע. מעט אנשים יודעים שחלק גדול מהניתוח הוא תהליך ההרדמה, שבו הילד נמצא באחריות מלאה של המרדים.

"אנחנו, כמרדימים, נותנים את התנאים האופטימליים למנתח לבצע את הפעולה הנדרשת, ואני חנו מי שמופקדים על חייו הילה. להרדים ילד זאת אחריות כבדה וגם סיפוק אדיר להחזיר אותו, בתוך כמה שעות עד ימים, לסכיבתו הטבעית ולכל התיפקידים החיוניים של החיים. בסופו של דבר זה להציל חיי ילדים".

ומה קורה כשלא, אני שואלת. מה קורה כשחיים צעירים ומלאי תקווה נגרעים ואתה מפסיד במעורבה למלאך המוות. "יש כישלונות. אי אפשר לומר שלא", הוא משיב בשקט. "יש רגעים קשים, כמוכח. יש מחלות קשות, ויש לפעמים תאונות שלמרות המאמצים שלנו אי אפשר להציל את חיי הילה. זה רגע עצוב לכל הצוות. אבל בגלל זה אנחנו פה,

עם הצוות שעיומו עבד בבית החולים שניידר. "אני קורא להם 'הילדים שלי'"

26.93x33.05	2/2	עמוד 63	ישראל היום! - שישיבת	30/07/2021	78223969-6
-------------	-----	---------	----------------------	------------	------------

מרכז שניידר לרפואת ילדי - 83321

תמיד הקדשתי את חיי להיות אמפתי, להתייחס לבני משפחתו של הילד כמו אל מישהו קרוב אלי, להסביר בשפה שלהם

"צריך תמיד לזכור שיש אמא דואגת שלא יודעת איך הילד שלה ייצא מהניתוח." ד"ר כץ צילומים: אפרת אשל

דרך מלאה ברגש, מלאה בלראות את טובת הילד, מלאה בערכיות של מוסר עבודה גבוה. עבדנו יחד 30 שנה. הוא סלל לנו שביל שאני מקווה מאוד שכולנו נשכיל לצעוד בו ולהישאר מחוברים למי קצועיות שהוא התווה לנו. הוא יחסר לנו מאוד." לשאלתי מה הלאה עונה ד"ר כץ שתוכניותיו לפנסיה הן בעיקר ליהנות מהחיים ומהנכדים. "עם הילדים הפרטיים שלי לא הצלחתי להיות כמעט בכלל. הם ראו אותי בקושי בלילות. רוב הזמן הייתי בבית החולים. גם אשתי היא רופאה, אז חלק מה זמן ילדינו ממש גדלו לבד. אני לא מצטער על זה, אבל לפחות אני רוצה כעת להקדיש יותר זמן לנכדים. והכי חשוב: שהילדים, הנכדים ואנחנו נהיה כולנו בריאים."

עד כמה הבריאות לא מובנת מאליה הוא יודע ממסדרונות בית החולים, אבל גם מהחוויה המטלית של שער כרופא צעיר, שהגיע במקרה לזירה שבה נפצע בנו. ההחייאה וההנשמה שעשה לארתור הצילו את חייו, אך במשך חודש היה הבן מחוסר הכרה. "יותר מכל, אפילו יותר מהמוות, פחדתי שהוא יישאר צמח. עברנו ניתוחים רבים ושיקום ארוך. בשלב מסוים, כשהוא אושפד בבית לוינסטיין, נתתי הוראה שאף אחד מהרופאים לא ייגש אליו יותר, ושרק אני אטפל בו. זה היה אחרי שראיתי איך חוררו אותו עם מחטים, וידעתי שאני יודע לעשות זאת בעדינות."

"הבהרתי שלא מעניין אותי הכלל שלא טוב שרר פא יטפל בקרובי משפחתו, ונשארתי צמוד אליו. הוא היה ילד גאון, שרצו להקפיץ אותו כיתות. אחרי שיקום ארוך הוא חזר לתפקד. היום הוא עובד בחברת תקשורת, וסוחב איתו עוד נכות קלה. בתי השנייה הלכה בעקבות הוריה, וגם היא רופאה. אני את השבועה שלי להקדיש את חיי להצלת ילדים מילאתי, ואני חושב שהניסיון האישי-משפחתי שעברתי גם השפיע על היחס שלי לילדים."

מי שמכיר את כץ יודע שהוא מתייחס לכל ילד בבית החולים כאל בן משפחה. הוא לא מנסה להצדיק את הילדים, גם לא ממכר סביבם כליצן, אבל עיניו משדרות חום, והוא מתאר בשפה פשוטה את הליך ההרדמה והניתוח, ועונה בסבלנות רבה לכל השאלות של הילד ושל בני המשפחה.

"תמיד אני מלמד את צוות הילדים שלי לראות את המשפחות. לזכור שמאחורי כל ילד יש הורים ואחים וסבים דואגים. אני אומר להם שאם לפני התחלת תהליך ההרדמה הם יעצמו עיניים ויחייבו שבו שמדובר במישהו ממשפחתם שלהם עצמם, מישהו שקרוב לליבם - היחס שלהם ישתנה בצורה מדהימה."

"ברגע שתחשבו שזה בעצם הנכד שלכם, הילד שלכם, הכל ייראה אחרת. תמיד הקדשתי את חיי להיות קצת אמפתי, להתייחס למשפחתו של הילד כמו אל מישהו קרוב אלי, לרדת לשפה שלהם, להסביר מה אמורים לעשות ואיך תהליך עובד, ולהישאר עם חיוך על השפתיים גם במצבים מתוחים."

"כשאתה לוקח את הילד מהידיים של אמא שלו, ואתה אמור להרדים אותו, אתה צריך לזכור שיש פה אמא דואגת שלא יודעת איך בדיוק הילד שלה ייראה אחרי היציאה מהניתוח. צריך תמיד לזכור שלמרות שבשבילנו זה רוטינה, בשביל הילד ומי שפחתו זה כל החיים."

"הרגע הזה, שבו ההורים שלה הודו לנו לקראת שחרורה, היה מאוד מרגש. החיים שלה ניצלו הודות לשיתוף פעולה מקסים בין צוותים שונים. זאת בעיני הגדולה של בית חולים שניידר, שיש בו צוות מקצועי בכל תחומים ושיתוף פעולה מעולה שנמשך שנים. ככה הצלחנו להציל חיים של הרבה הרבה ילדים."

אחד מחלומותיו של כץ היה להכניס לתחום הרמת הילדים את ההרדמות האזוריות-מקומיות. "הרעיון היה להוסיף להרדמה מלאה של הניתוח גם הרדמה אזורית, על מנת לדאוג לשיכוך הכאב שלאחר הניתוח. זאת אחת השיטות המומלצות. אצל מבוגרים זה היה די מפותח, אבל אצל ילדים, בגלל שצריך יותר ניסיון וידיים יציבות ועדינות, זה היה מפותח פחות. אני חושב שהצלחתי בזה בגדול, והיום כל הילדים שלי (המקצועיים; י"א) מכירים את התחום הייחודי הזה ועושים בו שימוש מאוד מוצלח."

כשאני מנסה להבין מדוע הוצמד לכץ הכינוי "מרדים הילדים האגדי", מתנדבת אור פוקס, מנהלת תפעול חדר ניתוח בשניידר, להסביר: "מה שהופך אותו לכל כך מיוחד זה היותו לא רק מנהל ובוס, אלא בעיקר מנהיג. התכונות המנהיגותיות שלו מאפשרות לכולנו ללמוד ממנו, ולקבל ממנו כל כך הרבה עצות. הוא סלל דרך שהיא מאוד מיוחדת."

הזוכית של בקבוק הבירה המנותץ. היא הובילה למחלקה לרפואת רחופה בשניידר כשהיא במצב קשה מאוד וכשסכנה נשקפת לחייה. "זה אחד המקרים שלא אשכח לעולם", מספר כץ. "ביצענו הנשמה והרדמה בזמן שאחד הרופאים ביצע חוסם עורקים עם ידיו על העורק הראשי של התינוקת. בהתחלה חשבנו שאיתרנו את מקור הדימום, אבל אחר כך שוב היה דימום רב והמצב היה ממש קריטי."

בהברקה של רגע הציע כץ הליך בלתי שגרתי, שבסופו של דבר הביא להצלת חיי הפעוטה. על כסיס הניסיון הרב שבבד במהלך השנים המליץ להזעיק את מנתחי הלב, ולנסות לחבר את הפצועה למכונת לב-ריאות.

"זאת פעולה מאוד-מאוד לא שגרתי, אבל לאור המורכבות של מקור הדימום היינו צריכים לעשות אותה. זה צץ בראשי כשהבנתי שאי אפשר לעצור את הדימום בצורה אחרת, ושנאנחנו חייבים לתת תנאים אופטימליים כדי שנוכל לגלות את מקור הדימום."

הצעתו של כץ התקבלה, ולצוות הרחב שכבר התייצב בחדר הניתוח וכלל רופאי אף-אוזן-גרון, אורתופדיה ונירוכירורגיה, הצטרפו גם מנתחי לב. מקור הדימום אותר בחתך עמוק במיוחד קרוב מאוד לחוט השרדרה. הצוות המשובל הצליח להציל את חייה של נועה, וכעבור שבועות אחדים היא שוחרה בבית החולים.

כדי לתת צ'אנס לחיים. דווקא בנוגע לבטיחות תהליך ההרדמה עצמו, כץ מדבר באופטימיות. "יכול לקרות מצב שילד לא יתעורר מניתוח, אבל זה מאוד-מאוד חריג, וכמעט בלתי סביר. הסטטיסטיקה של מקרי מוות בהרדמת ילדים היא אחד ל-250 אלף, כשלפני 30 שנה הנתון עמד על אחד ל-10,000 ואחר כך אחד ל-50 אלף. היום, בזכות הטכנולוגיות והזיהוי המוקדם של כל תופעת לוואי, אנחנו יכולים להיות רגועים ולומר שהמקרים הללו מאוד-מאוד נדירים, ובסך הכל תהליך הרדמת ילדים כיום הוא מאוד בטוח". במהלך השנים הרדים ד"ר כץ אלפי ילדים בני תוחים קטנים ובניתוחים מורכבים, דוגמת ניתוחי לב פתוח והשתלות איברים למיניהן. הוא השתתף גם בניתוחים בעקבות אירועי טראומה, בניתוחים נירוכירורגיים וגם בניתוחים להצלת חיים, שבהם כל עיכוב של שבריר שנייה משמעו אובדן אפשרי של חיי הילד.

אירוע חידום שכזה התרחש באוקטובר 2020, והוא ללא ספק אחד השיאים המקצועיים של כץ ואחד הרגעים המרגשים בחייו: נועה ארביב, אז תינוקת בת שנה וחצי, יצאה עם הוריה לקניות. היא ישבה במושב הילדים בעגלת הסופר, כמישהו עבר בסמוך ורחף במקרה את העגלה. נועה נפלה על הצד, ובקבוק בירה שהיה בתוך העגלה נפל גם הוא ונשבר. במהלך הנפילה נחתכה נועה בצווארה משברי